

Röviden

Vége a nyárnak

Vége bizony, bárki csatlakozhatlan jelekkel következtethet erre. Hullának a falevelek, reggelente iskolatársak gyermekekkel találkoznak, bezárnak a hidegvízű strandok.

És a kirakatokban megjelent a hűtőszekrény!!!

(Sz.)

A honismereti szakkörök száma elérte hazánkban a 400-at, s több mint 8000 tagjuk van. A legtöbb honismereti szakkör Komárom megyében működik.

*

A bünszövegetek uralkodó szerepet töltenek be az Egyesült Államok életében — jelentette ki Edgar Hower, az amerikai bűnügyi hivatal igazgatója. O csak tudja...

*

A magyar iparművészet barátainak körét alakítja meg októberben a budapesti TIT és az Iparművészeti Vállalat. A Kosztay Klubban a következő hónapokban több alkalommal rendeznek majd iparművészeti bemutatót.

*

A világ gyapot-területére az idén a vártnál lényegesen nagyobb mértékben növekedett. Ennek alapján — a Nemzetközi Gyapottanácsadó Bizottság becslése szerint — Egyiptomban például 43, Guatemalában 72, Indiában 10 százalékkal terem több gyapot, mint tavaly.

*

A fertői volt Eszterházy-kastély híres barokk kapuinak rekonstrukciója a napokban elkezdődött. A 200 esztendősva kovácsoltvas kapukat az EM Műlakatosipari Vállalat különleges brigádja hozza rendbe.

*

„Délután, délután” címmel Rényi Tamás filmrendező egyórás tv-filmjét forgat a szabad idő helyes felhasználásáról.

*

A moszkvai Lumumba Egyetemre az idén 600 külföldi iratkozott be; velük együtt már 2600 ázsiai, afrikai és latin-amerikai diák tanul Moszkvában.

*

A rózsadombi helyreállított Gülbaba türbét júliusi megnyitása óta sok ezer érdeklődő — közöttük százánál több mohamedán — kereste fel.

*

Fütykösökkel látják el Svájcban a vámtisztviselőket, mert az utóbbi időben sokan megtámadták őket, amikor ellenőrizni akarták az utasok csomagjait.

*

A szervezett bélyeggyűjtők száma hazánkban elérte a 82 000-et; közülük 12 000 ifjúsági gyűjtő.

A SZÖNYEGJAVÍTÓ

ÉS TISZTÍTÓ KSZ

V., Irányi u. 21-23.
Telefon: 184-452.

vállalja

mindenfajta szőnyeg javítását, szegését, rojtozását, átszabását, szakszerű tisztítását

Felvevő helyei:

V., Irányi u. 21-23. 386-350
V., Kecskeméti u. 2. 184-466
V., Szt. István krt. 5. 310-513
VII., Majakovszkij u. 101.

225-639

VII., Wesselényi u. 35. 426-137
XII., Márvány u. 21/a. 159-048
V., Bajcsy Zsilinszky út 46.

(Bejárat a Nagy Sándor utcai oldalon)

Díjmentes szállítás és költségvetés

Helyszínen bűrtisztítás és svéd rendszerű wádfix légeljárás

Kedvenc időtöltése: az intrika

A bírósági vezető orvos így jellemzi történetünk szereplőjét, Vámos Istvánné 66 éves, Budapest, Somogyi Béla utca 20. szám alatti lakost: „Üldözöttes és nagyzasos téveszmékkel terhelt, kóros elmeállapota, alakulásokban levő személyisége miatt képtelen cselekményeinek felismerésére. Jelen állapotában azonban nem tartjuk szükségesnek Vámosné zárt gyógyintézetben való elhelyezését, illetve a kényszerorvosi kezelés elrendelését.”

Vámosné kezelőorvosa, egy jó nevű ideggyógyász főorvos viszont olyan igazolást adott az idős asszonynak, hogy nála ideg- és elmebetegségre utaló körülményt egyáltalán nem tapasztalt. „Vámosné — írja a neves ideggyógyász — ügyeinek önálló intézésére teljesen alkalmasnak tartom.”

Tekintélyes aktacsomóból idéztük az orvosi véleményeket. Vámosné ellen ugyanis már több mint egy hónapja rendőrségi eljárás folyik, s ennek során a tanúvallomások, bizonyítékok szárait gyűjtötte össze a VIII. kerületi kapitányság. A gyanú mindinkább beigazolódnak: Vámosné — akár elmebeteg, akár nem — veszedelmes intrikus, csak akkor éri jól magát, ha másokat befekettíthet, rágalmozhat. Ha valaki arra vállalkozna, hogy elolvassa azt a temérdek névtelen bejelentést, amelyekről ma már tudni, hogy Vámosné koholmányai, napokig, hetekig találna elfoglaltságot.

Rangkørság

Vámosné 1943 tavaszán — akkor még Fülöp Jánosné — külvált a férjétől, és házimesteri állást vállalt a VIII., Kisfaludy utca 25-ben.

— Vitéz Hadházi Ida vagyok, apám gazdag földbirtokos volt, sajnos, tönkrement, ezért kellett vállalnom a házfelügyelőséget — igyekezett „felválni” származásával Fülöpné a bérház lakójának, és sajnálatot kelteni bennük.

Sokan elhitték a mesét. Hadházi nagyságos asszonynak titulálták az új házfelügyelőt. De akadtak olyan lakók is, akik legyintettek. Mondván: Fülöpné rangkørságban szenved, úgysis lelepleződik, kár a szóért. Csakhogy alig telt el néhány hónap, a házfelügyelő — nemesi és vitézi rangja címén — parancsolgatni kezdett a lakóknak, akár egy jutasi őrmester, keveselte a kapupénzt, meghívta magát ebédre, mindenbe beleártotta magát, mint egy hűbérúr. S aki ellenkezni próbált, máris nézhetett más ház, más lakás után, mert Fülöpné addig köszökölt rajta a nyelvét, amíg önszántából el nem költözött. Ebben az időben tízenégy család menekült el a Kisfaludy utca 25-ből.

Gyanúsított emberek

Fél év sem telt bele, a házimesterné nyílt civakodása alattomos intrikává fejlődött. Megfakult jegyzőkönyvek tanúsága szerint 1943 júniusában a rendőrség 35 embert hurcolt meg Fülöpné feljelentései alapján. Egy idős mázolómeister így panaszkodott az akkori igazságügyi-miniszternek frott levelében: „Lecsapott rám a rendőrség, anélkül, hogy a legcsekélyebb bizonyíték merült volna fel ellenem. A házimester puszta feljelentése alapján vallomást akartak kicsikarni belőlem olyan dolgokról, amelyekről még csak nem is hallottam. Rám fogták, hogy kém vagyok. Ma már szabadlábban védekezem, de nem hagy békében a rendőrség, naponta idézget, citálgat és különféle tortúráknak vet alá...” Az idős ember később szintén elmenekült a házból. Fülöpének ez sem volt elég, még egyszer feljelentette, hogy a költözéskor ellopta a ház szemetesládáját.

És ha a rendőrségi feljelentés még nem talált céiba, Fülöpné a családi fészkekben lobbantotta lángra az intrika kanócat. A hatványes öreg még egy olyan könyvműven fektette be, mint a húszéves jegyzőpárt. Erről is levelek vallanak, amelyek a mázolómeisterével együtt örökre válsz nélkül maradtak.

Ekkortájt az intrikáiról szeltem-hosszában ismert házimester légóparancsnoki rangban tetszelgett a Kisfaludy utcában. A ház lakói ezek után már egyáltalán nem tartották sejtelmesnek, hogy a rendőrség — megannyi kérés ellenére — miért nem avatkozik közbe...

„A Magyar Nemzet Hőse”

Amikor pedig ismét fordult egyet a történelem kereké, intrikusunk politikai üldözöttségét, egykori hősként lépett színre, új, a mostani lakóhelyen, a Somogyi Béla utca 20-ban. Mindenekelőtt félrevezette a hatóságokat, Schwarz Etelka néven hamisan jelentette be magát, és hosszú időközéig ezt a nevet viselte. Bárhol megjelent, percek alatt képtelen meséket költött „göröngyös életútjáról”, a börtönökben és internálótáborokban „elcsenvedett” évekről. S mindenütt hiteelt tudott szerezni szavainak. Harmadik férjét, Vámos Istvánt is a „hősi múltjáról” szóló hazugságokkal hálózta be.

Lefoglalt a rendőrség az idős asszony lakásán több tucat levelpapírt, amelyeknek bal sarkában a következő vastagbetűs nyomtatott szöveg olvasható: „Vámos Istvánné, a Magyar Nemzet Hőse, a szocialista testvéri államok többszörös kitüntetője. Tíz évig ezeken a levelpapírokon írogatott a hivatalos szerveknek, tisztességes, becsületes embereket sároszt be, sodort bajba.

A rágalmozó levelek a személyi kultusz felkavarta gyanakvó és bizalmatlan légkörben sokszor elérték céljukat. Senkinek sem szűrt szemet, hogy míg az igazi hősök szerények, álhősök hűzönghetnek, kérkedhetnek.

Bejelentések százával

Annak a légkörnek a nyomaszó ködét, amelyben az ilyen esetek lehetővé váltak, már régen

szétoszlattuk. Vámosné is érezte ezt, mert évekig csak névtelen leveleket írogatott. A közelmúltban azonban ismét megeresztett a hivatalos szerveknek több száz, a kitüntetésekkel kérések levelet. Többek között feljelentett egy tanácsost azzal, hogy a háborús években fasiszta szervezetekben különféle vezető tisztségeket töltött be. Csakhamar kiderült: a rágalomból egy szó sem igaz. Erre Vámosné a bejelentés vizsgálatában részt vett hatósági személyeket kezdte ki. Ügyészeket rágalmozott meg a rendőrséghez küldött leveleiben, rendőröket igyekezett befekettíteni az ügyészségnek címzett levelekben. Nyíltan és levélben fasiszta cselekmények titulálta a közelében élő embereket, s fél év alatt nem kevesebb, mint 300 bejelentést tett a hatóságoknál. Veszére.

Az intrikus ékesszólása, amelylyel megannyi sok szép legendát szőtt maga köré, dadogássá szerezvül a rendőrségi kihallgatáson. Beismeri, hogy névtelen és egyéb leveleit személyes bosszúból fogalmazta. Ismét száz és száz embert akart bajba sodorni, gyanúba keverni.

Képes-e, képtelen-e cselekménye felismerésére Vámosné? Ezt döntse el az orvosszakértők. Annyi bizonyos, hogy jó sohasem tett embertársainak, csak az ármánykodásra, cselszövésre fogékony az elméje. A lélektanilag foglalkozó emberek már régen megállapították, hogy az intrikusok között grafomániások is akadnak, akik szinte lelki kényszerűen érzékelik arra, hogy állandóan írják rágalmozó leveleiket. Vámosnéra mindenképpen ráillik ez a megállapítás. És az is, hogy gondtalanul él férje tisztességes nyugdíjából, egyetlen foglalkozása az intrika. Legfőbb ideje, hogy megfosszuk ettől a kedvtelésétől.

Köszegi Frigyes

Több mint harmincezer gyermeket üdültetett a SZOT

A napokban hazaérkeztek szüleikhez a SZOT üdülőiből az utolsó ideai gyermekcsoportok.

Ezen a nyáron összesen több mint harmincezer gyermek töltötte el két-két hetet a Balaton mellett vagy a Duna-kanyarban, illetve különböző hegyvidéki üdülőkben, összesen 19 telepen. A nagyobb fiúk sátrakban, előre gyártott elemekből készült, könnyű szerkezetű házakban, a többiek ködöttekben kaptak szállást. Étkezést csak annyiban különböztött a felnőttétől, hogy — elsősorban a legkisebbek — nagyobb mennyiségben kaptak igen tápláló, de könnyen emészthető ételeket.

Az idén először vezették be kísérletként Balatonszabadiban a kétféle választékban készített ebédeket és vacsorákat. A nevelők mindennap megmondták — sőt meg is magyarázták —, hogy milyen ételeket készítenek másnapra a konyha, s a gyermekek szabadon „rendelhetek”. Ezt a rendszert dícséri, hogy itt érték el a kis üdülők a legnagyobb súlynövekedést. A jó tapasztalatok alapján ezt a módszert több üdülőben kívánják bevezetni.

Kosciuszko szíve a varsói Nemzeti Múzeumban

Varsóban, a Nemzeti Múzeumban ünnepség keretében helyezték el a nagy lengyel szabadsághős, Tadeusz Kosciuszko szívét tartalmazó urnát.

Az urnát a háború alatt egy templom szentélyében őrizték. A templomot a német fasiszták felrobbantották, s a romok eltakarítása után az urnát sérülten megtalálták. A restaurálási munkálatok elvégzése után az ereklye most a Nemzeti Múzeumba került.

„Maszek betegek” a föld alatt

— Hát egy kis jó pálinkát hoztak-e nekünk? — szegezték nekem a kérdést nagy komolyan, hogy már-már lelkiismeretfurdalásom támadt. Am meghökkenésemet harsány kacagás követte, mégpedig — kórúsan...

A színhely: 270 lépcsőfokkal a föld alatt, a Jósavő—Aggtelek cseppkőbarlangrészt közismerten gyógyhatású Béke-barlangjának „kisterme”. Tíz-tizenötven ülnek körben, kabátba, pokrócba csavarva — mert hűvös, páradús itt lent a levegő — lócákon, karszékeken s egyéb, szükség szerint összeeszkábált ülőalkalmatosságokon, no meg az egyetlen, árván, valamiképpen ott felejtett vaságyon. És bővére tréfálkoznak egymással s persze, a szép számmal, ám sajna, többnyire üres kézzel érkező kíváncsi látogatókkal. Mintha legalábbis egy üdülő társalgójába — csöppentem volna...

A visszatérők

Most tulajdonképpen csak a mindenre elszánt „maszek betegek” vannak itt — mondták el kísérőim. A már több éve, elsősorban az ózdi kórház által folytatott és nagyszerű eredményeket hozott kísérleti gyógyítást ugyanis átmenetileg abba kellett hagyni: a majd háromszáz lépcső lefelé éppen az asztmás és más légzőszervi betegségekben szenvedők gyógyítását nem csekély mértékben zavarta, nehezítette. Ezért a Nehézipari Minisztérium és a bányászszakszervezet központja közösen elhatározta: Jósavő felől tárt, vagyis kényelmes, legfeljebb enyhén lejtő folyosót építenek a barlang egy másik, mintegy 40-50 méterrel mélyebben fekvő pontján, amely majd egyenesen a Béke-barlang nagytérmebe torkollik. Ez a nagyterem egyébként 200 betegágy befogadására lesz alkalmas.

A táro megépítésének idejére tehát felfüggesztették a módsze-

res kísérleti gyógyítást. Igen ám, csak hogy azok a betegek, akik egyszer már szívták a barlang különleges gyógyhatású levegőjét — esküszik rá, hogy azóta szinte teljesen panaszmentesek, s már csak a „biztonság kedvéért” jönnek el újra, különösen ilyenkor, az őszi-téli időszak előtt; nehogy esetleg kiújuljon az átkozott kór. Ezért jött el például az idén újból az 50 éves Zemen-csik Sándorné Szegedről.

— Hát évig szenvedtem asztmában, míg végre tavaly eljöttem. Négy hetet töltöttem el itt akkor, napi öt-hat órát, de azóta mintha újjászülöttem volna — mondja. — Most csupán azért vagyok itt megint, hogy bebiztosítsam magam a téle...

— S a 270 lépcső még a napi kétszeri, másfél kilométeres gyakorlás? — kérdelem tőlük, mert azért a legtöbben mégis idősebbek, bár akad egy-két fiatal ember is közöttük. S nemcsak a lépcsőn kell le- és főleg felkapaszkodni, de a barlang lejárata eléggé messze esik a falutól, Jósavőtól is; busz nem tudja megközelíteni. A gyógyulást keresők pedig a faluban vesznek ki szobát erre az időre.

Gőzerővel épül a táro

— Vállaljuk az átmeneti kényelmetlenségeket, mert gyógyulni akarunk — mondja Morváné, s a többiek rábólintanak. Örülnek, hogy képesek egyáltalán felkapaszkodni a sok lépcsőn, amelyek egyébként az egészséges ember szívét is megdobogtatják... Önként jönnek el ide, természetesen orvosi igazolás alapján, addig is, amíg a táro megépül s a kísérleti gyógyítás újból megindul. Ezért is nevezték el őket maszek betegeknek. Távlatbi tervek szerint egyébként szanatórium is létesül majd a barlang új bejáratánál, ugyancsak a NIM

s a bányászszakszervezet közös összefogásával.

A táro gőzerővel építik az ormosbányai bányászok. Május végén kezdték el a munkát, s ottjártamkor éppen a 101. méternél tartottak.

— Három műszakban dolgozunk — mondja Fecske János vajúr, s bizony, alaposan belejőzünk. A sziklát nehezebb „jővesztetni”, mint a szentet...

— Egy méter hetven széles és két méter tíz magas lesz a kényelmes, sétányok is beillő folyosó — veszi át a szót Rácz Sándor. Ő is ormosi vajúr. — Eppen most készülünk újabb robbantásra.

Már külföldön is híre van...

Sietnek a munkával, tudják, sokan várják a táro elkészülését, s az országban, de külföldön is; a Béke-barlang gyógyhatásának már külföldön is híre ment.

Magam is találkoztam a barlangban egy román beteggel, és hallottam egy német asszonnyal, aki azért jött ide, mert a hasonló gyógyhatású és minden elképzelhető kényelemmel felszerelt nyugatnémet luxusszanatóriumot nem tudja megfizetni... De Fecske János és társai azért is igyekeznek, mert gondolnak saját társaikra is. Hiszen, sajnos, a bányászszakszervezetben sok a szilikózis megbetegedés, s az azt kísérő hörghurut is kiváló gyógy-szer a Béke-barlang...

Ha minden jól megy, október végére el is készülnek a táróval, s akkor újból megkezdődhet — most már szervezettebb keretek között — a gyógyítás. Persze, Zemen-csikné, Morváné meg a többiek addig is gyógyulni akarnak. Abban bíznak, mire megindul itt minden kényelemmel a gyógyítás — nekik már nem is lesz szükségük rá, mert végleg meggyógyultak.

Terényi Eva